

Misericòrdia emergent

La misericòrdia és una de les dimensions emergents més significatives en els àmbits teològic, eclesial i social. La misericòrdia és un criteri decisiu per analitzar i per viure les diverses situacions de la condició humana i de l'existència cristiana en les primeres dècades del segle XXI. Per exemple, en circumstàncies derivades de l'Islam i la seva presència creixent a l'Occident de tradició cristiana. En circumstàncies que configuren la política que, a Catalunya, viu un procés sobiranista.

La misericòrdia, clau de l'Evangelí i de la vida cristiana

Francesc, bisbe de Roma, ha convocat un jubileu extraordinari de la misericòrdia, que es celebrarà entre el 8 de desembre del 2015 i el 20 de novembre del 2016, amb l'eix de «Misericordiosos com el Pare». La misericòrdia és la paraula clau de l'actual pontificat. Jorge Mario Bergoglio, quan va ser ordenat bisbe (20 maig 1992) ja va triar com lema episcopal la frase «Miserando atque eligendo» (Mirant-me amb misericòrdia amb va escollir). El missatge de la misericòrdia ocupa el centre de l'Evangelí segons Francesc. Així ho explica el cardenal alemany Walter Kasper, un dels homes de màxima confiança teològica i pastoral del Papa argentí.

El cardenal Kasper fou citat per Francesc en el breu discurs del seu primer Àngelus com a Papa (17 març 2013) a la plaça de Sant Pere. Aquestes són les seves paraules: «En aquests dies, he pogut llegir un llibre d'un cardenal, el cardenal Kasper, un gran teòleg, un bon teòleg, sobre la misericòrdia. Aquest llibre m'ha fet molt de bé. Però no us penseu que faig publicitat dels llibres dels meus cardenals. No és això. Però m'ha fet molt bé. El cardenal Kasper diu que la misericòrdia ho canvia tot, canvia el món. Una mica de misericòrdia fa el món menys fred i més just. Necessitem comprendre bé aquesta misericòrdia de Déu, aquest Pare misericordiós que té tanta paciència. Recor-

dem el profeta Isaïes, quan afirma que, encara que els nostres pecats fossin vermell escarlata, l'amor de Déu els tornarà blancs com la neu. És meravellós, això de la misericòrdia».

Aquest llibre és *La misericòrdia. Clave del Evangelio y de la vida cristiana* (Sal Terrae). Un llibre posterior del mateix autor és *El Papa Francisco. Revolución de la ternura y el amor. Raíces teológicas y perspectivas pastorales* (Sal Terrae). Kasper enllaça el Déu misericordiós de l'Evangelí de Jesús, la condició i les experiències humanes, l'Església i el món. Afirmar en diversos passatges: «La misericòrdia és la qüestió central de la teologia del segle XXI (...) Una Església sense caritat i sense misericòrdia no és l'Església de Jesucrist (...) El missatge de l'Església ha de repercutir en la seva praxis concreta, plasmant-se en una cultura de la misericòrdia en tota la vida eclesial (...) La misericòrdia humana és la figura concreta de la misericòrdia de Déu en el món (...) El Papa Francesc parla poc de l'Església i, en canvi, parla bastant més del servei al bé de l'ésser humà. Parla dels drets humans, que no han de ser entesos només individualment sinó també en el context del bé comú».

Aproximacions misericordioses als musulmans

La misericòrdia, com a concepte i com a actitud, està relacionada amb una de les grans temàtiques existents en els àmbits eclesial, religiosos, cultural i polític al món i a Occident com és l'Islam amb la seva projecció i la seva activitat. El fenomen islàmic està en plena ebullició a Catalunya.

Una aproximació de l'Església catòlica sobre l'Islam a Europa és feta per Walter Kasper en el llibre *La misericòrdia*, tant significativament elogiat per Francesc des de l'inici del seu pontificat. Kasper explica: «A Europa, el primer pla l'ocupa en l'actualitat la trobada amb l'Islam (...) L'islam té arrels en determinades tradicions veterotestamentàries i neotestamentàries (...) Les 114 sures de l'Alcorà, amb una sola excepció, comencen amb les paraules 'En nom de Déu, el Misericordiós, el Compassiu'. Dels 99 noms de Déu, els que s'utilitzen amb major freqüència són els de «misericordiós i compassiu». Tot musul-

mà està obligat a sentir compassió dels presos, les vídues i els orfes, així com a pagar una almoïna o impost (...) El concili Vaticà II parla dels musulmans amb gran estima. Exhorta a superar les discòrdies i enemistats del passat, amb l'objecte d'esforçar-se per a l'entesa mútua i d'advocar conjuntament per a la protecció i la promoció de la justícia social, dels béns morals i, en especial, de la pau i la llibertat per a totes les persones. Que en el futur pugui formar-se o no un islam específicament europeu, és una pregunta oberta, i la resposta dependrà sobretot de si l'islam és capaç o no d'integrar —i, en cas de resposta afirmativa, en quina mesura— alguns drets humans fonamentals (la llibertat religiosa, la igualtat de drets de les dones, etc.)».

Una altra aproximació sobre la relació entre cristians i musulmans és realitzada per Francesc en la seva exhortació apostòlica «Evangeli gaudium» ('La joia de l'Evangeli'), que constitueix el programa del seu pontificat. El Papa és referenciat a l'islam en el número 252 d'aquest document. Diu: «En aquesta època adquireix gran importància la relació amb els creients de l'islam avui particularment presents en molts països de tradició cristiana, on poden celebrar lliurement el seu culte i viure integrats en la societat (...) Els escrits sagrats de l'islam conserven part dels ensenyaments cristians (...) És admirable veure com joves i ancians, dones i barons de l'islam tenen una profunda convicció que la pròpia vida, en la seva totalitat, és de Déu i per a ell. També reconeixen la necessitat de respondre-li amb un compromís ètic i amb la misericòrdia envers els més pobres».

El número 253 de l'«Evangeli gaudium» tracta sobre el diàleg amb l'islam. «Els cristians —escriu— hauríem d'acollir amb afecte i respecte els immigrants de l'islam que arriben als nostres països, de la mateixa manera que esperem i demanem ser acollits i respectats en els països de tradició islàmica (...) Enfront d'episodis de fonamentalisme que ens inquieten, l'afecte envers els veritables creients de l'islam ha de dur-nos a evitar odioses generalitzacions, perquè el veritable islam i una adequada interpretació de l'Alcorà s'oposen a tota violència».

Una tercera aproximació a l'islam consta en la convocatòria del jubileu extraordinari de la misericòrdia. Francesc afirma: «La misericòrdia poseix un valor que sobrepassa els confins de l'Església. Ella

ens relaciona amb el judaisme i l'islam, que la consideren un dels atributs més qualificats de Déu (...) L'islam, entre els noms que atribueix al Creador hi ha els de 'Misericordiós' i 'Clement'. Aquesta invocació apareix amb freqüència en els llavis dels fidels musulmans. També ells creuen que ningú pot limitar la misericòrdia divina perquè les seves portes estan sempre obertes (...) Aquest any jubilar viscut en la misericòrdia pot afavorir la trobada amb aquestes religions i amb altres nobles tradicions religioses. Demanem que ens faci més oberts al diàleg per conèixer-nos i comprendre'ns millor, i que s'elimini tota forma de tancament i menyspreu. I que s'allunyi qualsevol forma de violència i discriminació».

Democràcia i sobiranisme contra gihadisme

Diverses institucions catalanes de caràcter polític, o religiós, o cívic sintonitzen amb els plantejaments teòrics i pràctics del Papa Francesc i del cardenal Kasper sobre el cristianisme, l'islam i les seves relacions al món i a Occident. També a Catalunya. La direcció general d'Affers Religiosos de la Generalitat té, entre els seus objectius, afavorir la trobada entre les diferents tradicions religioses. Així ha estat amb els governs de CiU i del tripartit. Els seus responsables han estat successivament Ignasi Garcia Clavel, Montserrat Coll, Jordi López Camps, Enric Vendrell. El Grup Estable de les Religions tracta sobre les relacions entre les diverses confessions religioses amb participació de representants catòlics, protestants, ortodoxos, jueus i musulmans. La Fundació Nous Catalans treballa per a la incorporació cívica, cultural i social dels immigrants, inclosos els musulmans. Està presidida per Àngel Colom, persona de llarga i reconeguda trajectòria pacifista.

Aquesta tasca a favor de la convivència i la integració entre les cultures cristiana i musulmana és més necessària que mai, atès el creixement del gihadisme terrorista arreu del món, als mateixos països islàmics, a Europa, a Espanya, a Catalunya. Tot això és produït en un període històric en què aquest país viu un procés sobiranista democràtic i pacífic.

El ministre d'Interior espanyol, Jorge Fernández Díaz, barreja gihadisme musulmà i sobiranisme català en la seva gestió ministerial i en les seves declaracions. L'actuació ministerial té un doble objectiu: fer prevaler la unitat d'Espanya per sobre de la lluita contra el gihadisme, i dinamitar el sobiranisme català.

La rèplica des de les posicions demòcrates i sobiranistes es contendent. El ministre practica el joc brut. La utilització que fa del gihadisme fomenta la catalanofòbia i perjudica la feina pacient que les institucions de Catalunya realitzen des de fa anys a favor de la convivència entre catalans i musulmans. Els grans instruments contra el gihadisme i contra la violència per part del sobiranisme català i d'altres opcions legítimes són l'aprofundiment de la democràcia, de la llibertat, de la convivència i de la solidaritat. Les persones que treballen a favor d'aquests objectius, creients o no, poden fer-se seves unes paraules del Papa Francesc al cos diplomàtic acreditat a la Santa Seu. «No es poden viure autèntiques relacions amb Déu ignorant els altres. Per això és important intensificar el diàleg entre les diverses religions, en primer lloc amb l'Islam. Faig ressaltar una vegada més la gran importància del diàleg».